

DRUŠTVO LJUBITELJEV LJUBLJANSKEGA BARJA

sklicuje 24. februarja ob 17. uri

v veliki dvorani Skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik

1. letni občni zbor društva

Na zbor so vabljeni vsi ljubitelji Ljubljanskega barja, tudi tisti, ki se še niso včlanili v naše društvo. Na zboru bomo potrdili in sprejeli nova pravila društva, opravljene pa bodo tudi volitve v izvršne organe društva. Predstavili bomo tudi konkretne naloge in se o njih pogovorili. Pričakujemo čimvečjo udeležbo!

Barjanski pozdrav!

Iztok Lipužič

predsednik Društva ljubiteljev Ljubljanskega barja

NAŠA ANKETA

Jezero na Ljubljanskem barju – da ali ne

Predlog nekaterih strokovnjakov, da bi na Ljubljanskem barju zgradili jez, dolg nič manj kot 17 kilometrov, je naletel na precejšen odmev. To naj bi bilo eno najčistejših pretočnih jezer pri nas, saj naj bi po njegovi sredi trajno tekla Ljubljanska s svojimi pritoki, obenem pa naj bi z njim rešili tudi večni problem poplav na območju Ljubljanskega barja. Nastalo »Barjansko jezero« naj bi bilo hkrati tudi dobrodošel nadomestek za naše vse bolj onesnaženo, pa tudi vse ožje morje in kot tako bi lahko s pridom koristilo tudi turizmu.

Milan Sojilkovič, uslužbenec z Jezera pri Podpeči: »S turističnega vidika bi bilo takšno jezero vsekakor zanimivo, vprašanje pa je, kaj bi to pomenilo za ohranitev narave. Včasih se takšni posegi slabo končajo. Mislim, da bo to precej težko izvedljivo tudi zategadelj, ker gre tu za veliko kmetijske površine. Kdo bo kmetom plačal odškodnino? Po načrtih bi morala biti pod vodo celo stavbo naše krajevne skupnosti.«

Stane Čuden, slikopleskar iz Notranjih Goric: »Kot lovec mislim, da bi bilo najbolje, če bi Ljubljansko barje postalo nekakšen naravni spomenik. Ker je že zdaj to prehodno območje za preletno divjad, bi gradnja

takšnega jezera torej bila pametna. Z njim bi prispevali k ohranitvi naravnega ravnovesja in redkih živalskih vrst. Pravijo, da je za velikega škurha to edini naravni rezervat v Sloveniji. Za gojitev rase mlakarice pa bi bile takšne vodne površine s poraščenimi bregovi sploh idealen prostor.«

Alojz Brancelj, veterinarski tehnik iz Goričice: »Po mojem iz takšnega jezera v bližnji prihodnosti še ne bo nič. Lani smo imeli tudi lastno jezero, ko sta Ljubljanska in Borovnišča poplavljal. Umetno jezero bi po mojem škodilo rastlinstvu in živalstvu na barju. Toda če ga že mislijo zgraditi, potem morajo najprej urediti ustrezne dovoze do jezera, še posebej do mostiča, ki naj bi ga na njem postavili.«

Janez Igličar, avtoprevoznik s Plešivice: »Glavno besedo pri vsej stvari naj imajo tisti, ki ta teren dobro poznajo. Oni bodo najbolje vedeli, ali bo voda obstala ali ne. Po mojem bi bilo takšno jezero koristno za ohranitev barjanskih živali in rastlinstva, pa tudi za razvoj turizma na tem področju. Toda če že mislijo na jezo zgraditi tudi mostiče, potem naj bo to v manjšem obsegu.«

BRANKO VRHOVEC

Stane Čuden

Alojz Brancelj

Milan Sojilkovič

Janez Igličar

Steklina v naši občini

V občini Ljubljana Vič-Rudnik se steklina trdovratno drži in vsa prizadevanja lovcev so bila doslej brezuspešna. Tudi v letu 1992 so lovci načrtno polagali cepiva za lisice proti steklini in nekaj časa je kazalo, da bomo zatrli to nevarno bolezen. Načelo lovcev je bilo nastopati in ukrepati preventivno, ne pa gasilsko. Vendar treba se bo nadalje boriti in ukrepati proti nevarni bolezni.

Revija Lovca, ki stalno obvešča o stanju stekline v Sloveniji, je v februarjski številki letos objavila poročilo, da so v naši republici laboratorijsko preiskali v času do 1. do 31. decembra lani za steklino 145 živali (122 lisic) iz območja 32 občin in ugotovili steklino pri živalih iz desetih občin in med njimi tudi občino Ljubljana Vič-Rudnik. Sredi januarja letos pa so uplenili steklo lisico na Rakitni. Prihajajo pa – sicer še doslej nepreverjena poročila, – da so opazili na ljubljanskem barju lisice, ki se »čudno obnašajo«.

Skratka, ni važno ena žival več ali manj, ki je okužena s steklino. Dejstvo je, da so na območju občine Ljubljana Vič-Rudnik, na pragu Ljubljane

živali okužene s steklino in da zato v naši občini ponovno veljajo vsi preventivni ukrepi za zatiranje te nevarne bolezni. Tak režim bo veljal tri mesece, če v tem obdobju ne bo novih primerov stekline. Med te ukrepe spada, da morajo biti psi in mačke zunaj stanovanjskih prostorov na povodcu in sploh pod nadzorstvom.

Prav na tem področju pa je še vedno velik nered, brezbržnost, kaže se velika neodgovornost lastnikov psov. Občani se razburjajo in zahtevajo odločno ukrepanje, kajti, ko bo prišlo do nesreč, bo prepozno. In do manjših nesreč, je že prišlo. V obdobju nekaj dni so morali pokončati v Ljubljani in drugod po Sloveniji več potepuških psov, ki so napadali ljudi. Ljudje so zaskrbljeni in se obračajo tudi na lovce in opozarjajo, da se tudi po Ljubljanskem barju klati več potepuških psov. Skratka ljudje zahtevajo, naj se pristopi k temu vprašanju organizirano po vzgledu kulturnociviliziranih območij v Evropi. Zavedati se je treba, da je viška občina takorekoč vrata v center Ljubljane in da je steklina pred našim pragom.

S. L.

Nova botanična učna pot

Kaj nam prinaša občutek nemoči v splošni krizi, ki rojeva le strah pred lastnim neuspehom, boleznijo, nesrečo in smrtjo?

Običajno boj za boljše življenje. To pa nam jemlje še več časa in zato smo v še večji krizi. Vse to nas tako zaposli, da spregledamo srečna naključja, ki samo premaknjena na prava mesta dobijo novo vrednost – **postanejo celota**, ki poveže generacije ter kaže nam in potomcem pravo, **mirno pot** v srečno prihodnost.

Tako lahko cenimo nastajajočo **BOTANIČNO POT** v **Vnanjih Goricah**: Začenja se pri **Brinovc**, kjer je bilo mostiščarsko pristanišče in žganjekuha. K domačiji pa se poda tudi vaški vodnjak. Ob vzpenjanju po vaški poti se nam na desni »odpre« osončni **lapornati breg**, na levi pa »gleda« s **Srakarjeve štale** konj dveh **Ivanov** (Antonovega strica in pesnika **Cankarja**, ki sta tu služila). **Sožitje starega in novega dopolnjuje tudi različni opečni zračniki in pa Marinkova domačija** na vasi, ki jo **Špela** uspešno »vrača« v prvotno stanje. Pot se seveda dviga polžasto naprej na **Brece**, obide vse

štiri strani neba, **apnenčasti predel iz zatišja na odprti sever**, kjer se odpre tudi **razgled proti Kamniškim alpam** in se preko dvorišča spusti na **Travnik**.

Hišo na Griču smo obnavljali v preteklem letu (učilnica), letos pa jo bomo, tako kot **Botanično pot** poimenovali po **patru simonu Ašiču**, saj je bil **znamenje** in nam je dal **zgodbo sožitja med ljudmi in z naravo**.

Njegov **sobrat p. France Dular** (dobitnik občinskega priznanja leta 1990) pa je »**pripeljal**« **Grič** v **skupne roke** in s tem **omogočil vstop učiteljem in učencem** ...

Na naše povabilo so se odzvali mnogi strokovnjaki, pa tudi skupnosti, društva in institucije, tako da **gremo naprej** z optimizmom ali če hočete nazaj k **naravi in sosedu**, s katerim se bomo odslej srečevali tudi tu in se kaj več pogovorili ... **Vabim** pa tudi **cenjeno bralstvo**, da s **skupnimi močmi in specifičnimi naključji** polepsša svoje **soseščine** in s tem **obogati vse nas** ...

DRAGO STANOVNIK

Med čebelarji v Polhovem Gradcu

Če pridete v Polhov Gradec, vam bodo poučeni povedali, da so tod odkopali izredno bogato grobno opremo iz 1. stoletja, da so na Lovrencu odkrili pozno antično neselbino, da je semkaj prišel 1838 saški kralj Friderik Avgust II. občudovat blagajev volčin, nihče pa vam ne bo vedel povedati, da se je 1873 v članstvo čebelarškega društva za Kranjsko, Štajersko in Koroško ter Primorsko med prvimi prijavil Jože Stirmo izpod Tošca.

Kako veliko **zanimanje za čebelarstvo** je bilo **pred 120 leti** na območju Polhograjskih Dolomitov lahko sklepamo po tem, da poleg njega najdemo med udi takratnega strokovnega glasila »Slovenska čebela« še naslednje može: **Janeza Medena** – posestnika na Topolu in **Janeza Češnovarja** – posestnika na Dobrovi, **Mateja Otrina** – trgovca v Rovtah, **Janeza Pekolja** – mizarja v Babni gori, **Matijo Pečovnika** – posestnika v Zaklancu, **Franca Riharja** – župnika v Planini doma iz Polhovega Gradca in **Janeza Turka** – posestnika na Topolu.

Iz razmeroma majhnega območja torej kar osem čebelarjev, če upoštevamo, da je bilo skupaj v takratni vojvodini Kranjski le 174 članov.

To je bilo še v prejšnjem stoletju. Naslednji korak so napravili **pograjski čebelarji pred 70. leti**. 18. aprila 1920 so ustanovili čebelarško podružnico, ki je imela 27 članov. Iz poročila ustanovnega občnega zbora razberemo, da je bil za načelnika podružnice izvoljen **Franc Golmajer**, kaplan v Polhovem Gradcu. V odboru so bili še **Anton Baloh-orožniški stražmojster**, **Franc Zdešar** iz Babne gore in **Franc Vrhovc** iz Crnega vrha.

Novo čebelarstvo obdobje se je pričelo v Polhovem Gradcu pred 25. leti. Takratni

odbor Čebelarke družine Ljubljana Vič, pri kateri sem bil tajnik, je nameraval prirediti veselico. Ko s predsednikom družine **Jožetom Mažgonom** zanj nisva našla primerne lokacije, ideja pa mi je bila všeč, sem razmišljal takole. Če je bilo okolje Turističnega doma v Polhovem Gradcu prijetno za sestanek etiopskega cesarja **Haile Selasija** in **Tita**, zakaj ne bi bilo primerno tudi za čebelarstvo prireditve. Ko sem povabil k sodelovanju predsednika **pograjске čebelarске družine Vinka Zibelnika**, je bil takoj zato.

Zgodilo se je, da je bil 20. junija 1968 okrog Turističnega doma **Čebelarški tabor**. Prireditve sta pripravljali obe čebelarški organizaciji.

Ne vem, če je kdo kdaj opisal osrčje Polhograjskih Dolomitov z večjim zanosom in pesniškim občutkom kot je to uspelo gostu na taboru **Francetu Guni** v članku »Lepi spomini na sončni Polhov Gradec«. Ko opisuje vožnjo z avtobusom, pove, da se na Dvoru cesta skupaj z **Gradaščico** stisne med zelena hribovska pobočja.

»Ko pa se soteska kmalu nato spet odpre, zagledam pred seboj veličastno, edinstveno podobo: iz prostrane doline, obdane z gozdnatimi hribi se dvigne pred moji očmi visok stožčast grič, na čigar južnem pobočju se je razkošatila prijazna vas, ožarjena od jutranjega sonca. Je to tista »**Kalvarija**«, ki jo turistični priročnik tako spoštljivo omenja kar na prvem mestu med zanimivosti te pokrajine? Da, in če smem primerjati veliko z malim, bi dostavil: kapkor veličasten dolomitni oltar, ki se sredi ogromne naravne katedrale dviga proti nebesnemu svodu! Res nekaj lepega. To je torej opevani Polhov Gradec, središče polhograjskega hribovja! Izstopim, avtobus pa odvihra ob robu vasi po cesti proti

Črnemu vrhu. Pripoveduje dalje, da je bilo udeležencev kot listja in trave, da je igral priznani ansambel, bila na sporedu enodejanka o **Antonu Janši** in da je bilo ob splošnem veselju in rajanju dosti priložnosti za utrjevanje prijateljskih vezi.

Na taboru so bile na voljo čebelarške specialitete, vsakovrstni prigrizki in dobra kapljica, skratka, tabor je tudi finančno zelo uspel.

Čebelarška družina Polhov Gradec je v naslednjih letih podobne tabore prirejala sama, v Srednji vasi.

Meni se je v zvezi s taborom 1968 vtisnila v spomin zlasti zagnanost in organizacijska sposobnost gospoda **Vilka Zibelnika**. V letu 1970 je Čebelarško društvo Polhov Gradec stavilo v svoj program gradnjo lastnega doma. Pri tem sklepu je vztrajalo tudi naslednje leto, iz zapisnika občnega zbora za leto 1972 pa razberemo, da čebelarški tabor ni uspel, da ima društvo premalo finančnih sredstev za gradnjo doma in da je naletelo na neštete druge ovire. V zapisniku leta 1973 beremo ponovno, da je zaradi objektivnih pogojev odpadel načrt za gradnjo doma. Podpisani, ki ga je društvo v Polhovem Gradcu domalega redno vabilo na svoje letne skupščine, je 1974 v imenu Zavoda za čebelarstvo povedal, da se je Zavod pripravljen vključiti s finančnimi sredstvi v gradnjo in soupravo čebelarške zgradbe. Ta svoj podrobno obrazloženi predlog sem istega leta poslal petim vodilnim članom. Nadaljnji razvoj dogodkov je pokazal, da se je za sodelovanje in gradnjo najbolj zavzel tedanji predsednik društva **Jernej Nartnik**, ki je bil direktor krajevnega lesarskega podjetja. Iz zapisnika občnega zbora za leto 1975 razberemo, da je upravni odbor društva na

petih sejah razpravljal o vlogi Zavoda, da je bil **Nartnik** imenovan za predsednika pripravljalnega odbora za gradnjo doma. Še sedaj nam je izziv takratno **Nartnikovo** mnenje na zboru, da bi z izgradnjo doma društvo izpolnjevalo vse pogoje za nastanek občinskega **čebelarškega izobraževalnega centra**. V letu 1976 je dobil gradbeni odbor naročilo, da uskladi velikost in funkcionalnost Čebelarškega doma z Zavodom za čebelarstvo tako, da bi prostori bili uporabni za oba zainteresirana.

Z dograditvijo doma v letu 1980 so si polhograjski čebelarji postavili svojevrstni spomenik. Dom so gradili s prostovoljnimi delom in denarnimi prispevki čebelarjev, uslugami številnih kmetov, finančno udeležbo Zavoda za čebelarstvo. Šele pred zaključnimi deli pa je finančno prispevala tudi občina Ljubljana Vič-Rudnik.

S pogodbo o sofinanciranju Doma čebelarjev si je Zavod, ki se je med tem časom reorganiziral v Čebelarško zadrugo Ljubljana, za dobo 11 let pridobil pravico brezplačne uporabe potrebnih prostorov. V maju 1980 se je zadruga iz utesnjenih prostorov zasebne hiše v Rožni dolini preselila v Dom čebelarjev. Zadruga se je malo kasneje priključila Hmezadu, Mlekarna Arja vas-Zelena dolina s čebelarstvom v Medlogu. Danes je v Domu čebelarjev privatno čebelarstvo podjetje, ki ga uspešno vodi nekdanja uslužbenka zadruga, živilski tehnolog ing. **Malči Božnar**, domačinka iz Hrastenic.

Podpisani tudi kot upokojenec še vedno čebelarim in to v divjini sončne Istre, saj so čebele ptičice sonca, kot se je slikovito izrazil avstrijski pisec **Guido Sklenar**. Kdor bi želel med, cvetni prah, matični mleček ali propolis iz teh neonesnaženih bregov, se lahko obrne na podpisane.

Prof. dr. Jože Rihar
Rožna dolina, c. XIX/2